

4. Свічкач Н., Олініченко І., Цибулін М. Бюджетування як система управління діяльністю підприємства на основі міжнародних стандартів фінансової звітності. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 19. С. 175–185. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.19.21>.
5. Гринько Т.В., Єрмакова Г.В. Сутність інноваційної активності підприємства та її оцінка. *Бізнес Інформ*. 2011. № 11. С. 62–64.

Д-р екон. наук Семенча І. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЗНАЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ МІКРО- ТА МАЛОГО БІЗНЕСУ: БЕЗПЕКОВИЙ АСПЕКТ

Актуальність дослідження значення менеджменту в діяльності мікро- та малого бізнесу в безпековому аспекті зумовлена сучасними викликами, з якими стикаються підприємці в умовах нестабільного економічного середовища, кіберзагроз, кризових ситуацій та військових дій. Ефективне управління ризиками, фінансами, персоналом та цифровими технологіями є ключовим фактором виживання та розвитку малого бізнесу, що становить основу економіки багатьох країн. Відсутність стратегічного підходу до менеджменту може призводити до низької конкурентоспроможності, втрати ресурсів та банкрутства. Саме тому вивчення безпекового аспекту менеджменту у цьому секторі є необхідним для формування адаптивних і стійких бізнес-моделей.

Звісно, у період затяжної війни та економічної кризи, з'явилося багато досліджень щодо питань безпеки бізнесу. Наприклад, дослідження Гаркуши В. та Єршова Н. [1], Капелюшної Т.В. [2], Зайченка К.С. та Діма Н.І. [3], Марусяк Н.Л. та Бак Н.А. [4], Матвієнко-Біляєвої Г.Л. [5] та Ріяка Є. [6]. Але, різницю між здійсненням менеджменту між мікро- та малим бізнесом ніхто не розглядав. Отже, менеджмент мікро-бізнесу в аспекті забезпечення безпеки ведення підприємницької діяльності відрізняється своєю гнучкістю, особистою відповідальністю власника та обмеженими ресурсами. Основна увага приділяється швидкій адаптації до змін ринку, мінімізації фінансових та операційних ризиків, захисту конфіденційних даних, а також побудові довірчих відносин із клієнтами та партнерами.

Власник часто самотійно приймає управлінські рішення, контролює фінансові потоки та визначає стратегії безпеки, зокрема щодо кіберзахисту та

правових аспектів діяльності. На відміну від середнього та великого бізнесу, де існують спеціалізовані підрозділи безпеки, мікро-бізнес потребує простих, але ефективних методів ризик-менеджменту, таких як страхування, правова підтримка, цифровий контроль та антикризове планування. Таким чином, менеджмент мікро-бізнесу у сфері безпеки базується на персональній відповідальності, швидкому реагуванні та використанні доступних технологічних рішень для мінімізації загроз.

Менеджмент малого бізнесу у контексті безпеки ведення підприємницької діяльності відрізняється від менеджменту мікро-бізнесу масштабістю підходів, рівнем формалізації процесів та використанням додаткових ресурсів. Основні відмінності можна побачити за такими параметрами (табл. 1).

Таблиця 1

Відмінності між менеджментом мікро- та малого бізнесу в контексті безпеки ведення підприємницької діяльності за параметрами

Менеджмент мікро-бізнесу	Менеджмент малого бізнесу
1. Система управління та рівень централізації	
Власник особисто контролює всі аспекти діяльності, включаючи питання безпеки, що дозволяє швидко ухвалювати рішення, але збільшує операційне навантаження	Відбувається часткова або повна делегованість функцій безпеки спеціально призначеним працівникам або аутсорсинговим компаніям (наприклад, охоронні служби, IT-безпека, юристи)
2. Фінансові можливості щодо забезпечення безпеки	
Обмежені бюджети, що змушує використовувати найпростіші та найбільш доступні методи (наприклад, базові IT-рішення, мінімальне страхування, юридичний консалтинг на запит)	Може дозволити собі інвестувати у більш комплексні рішення: страхові пакети для бізнесу, відбір внутрішніх спеціалістів з безпеки, впровадження корпоративних систем управління ризиками
3. Технологічні та цифрові рішення	
Часто використовує прості інструменти безпеки – наприклад, базові CRM-системи для контролю транзакцій та кібербезпеки, паролі та двофакторну аутентифікацію	Вже може впроваджувати автоматизовані системи контролю доступу, комплексний моніторинг даних, використання захищених корпоративних серверів
4. Юридичний захист та правове забезпечення	
Працює без внутрішнього юриста, звертаючись до спеціалістів лише у разі потреби. Контрактна база мінімальна, що створює ризики	Може мати внутрішнього або аутсорсингового юридичного консультанта, що допомагає укладати більш комплексні договори, знижуючи правові ризики
5. Антикризове планування	
Найчастіше працює за реактивною моделлю, тобто реагує на загрози після їх виникнення	Більш структурований у плануванні, має антикризові стратегії, фінансові резерви для стабілізації та плани на випадок економічних, політичних чи кіберзагроз

Таким чином, головна різниця між безпековим менеджментом мікро- та малого бізнесу полягає у рівні системності, доступності ресурсів та можливості інвестувати у довгострокову стратегію захисту. Мікро-бізнес діє більш інтуїтивно

та оперативно, у той час як малий бізнес має змогу впроваджувати стратегічні безпекові заходи.

В умовах поточної воєнної ситуації та економічної кризи менеджмент мікро- та малого бізнесу повинен особливо зосереджуватися на комплексному управлінні ризиками, адаптивності та фінансовій стійкості підприємства. Ключові аспекти, на які, на нашу думку, варто звертати увагу:

- 1) поточна оцінка та мінімізація операційних ризиків;
- 2) створення фінансової подушки безпеки та оптимізація витрат; побудова цифрової безпеки та створення кіберзахисту;
- 3) забезпечення гнучкості у ланцюгах постачання та планових партнерствах;
- 4) створення умов психологічної та кадрової безпеки; створення програм комплаєнсу, використання адаптивних стратегій та інновацій.

Отже, безпека бізнесу потребує системного підходу, де менеджмент має бути не лише стратегічним, а й тактичним у прийнятті рішень, забезпечуючи гнучкість, фінансову стійкість і максимальну адаптацію до динамічних умов.

Список використаних джерел:

1. Гаркуша В., Єршова Н. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства». *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>.
2. Зайченко К.С., Діма Н.І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. *Ефективна економіка*. 2021. № 5. URL: www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/92.pdf.
3. Капелюшна Т.В. Формування площини безпеки підприємства під дією ризиків та загроз. *Бізнес Інформ*. 2024. № 3. С. 255–262.
4. Марусяк Н.Л., Бак Н.А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 109–113.
5. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Економічна безпека сучасного бізнесу в умовах діджиталізації. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 4. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2022.4.5>.
6. Ріяко Є. Безпека бізнесу в Україні у 2023: поради керівнику. *Юридична газета online*. № 1-2(759-760). URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/bezpeka-biznesu-v-ukrayini-u-2023-poradi-kerivniku.html>.